

noster: „Benedicat nos Deus, Deus noster. Benedicat nos Deus et metuant eum omnes fines terrae.“²⁸

XVI.

Perspicue discernitur Pater a Filio etiam in his dictis: Psalmo 2: „Dominus dixit ad me: ,Filius meus es tu. Ego hodie genui te“²⁹ Proverb. 30: „Quis colligauit aquas quasi in vestimento? Quis suscitauit omnes terminos terrae? Quod nomen est eius? Et quod nomen Filij eius? Nosti ne?“³⁰ Psal. 110: „Dixit dominus domino meo: ,Sede a dextris meis“³¹ Daniel. 9: „Domine Deus exaudi nos propter dominum“³² Oseeae 1: „Sic dicit Iehoua: ,Ego miserabor domus Iuda et saluabo eam per Iehouam Deum ipsorum. Non saluabo eos per arcum et gladium.“³³

XVII.

Hanc veram doctrinam de uno vero Deo, qui est Pater, Filius et Spiritus sanctus, ut aliquomodo declararet pia antiquitas et aduersus haereticorum muniret insidias, religiose vocabula quaedam usurpauit, qualia sunt: Trinitas, 15 vnitas, persona seu ὑφιστάμενον, οὐσία, ὄμοούσιον etc., quae, etsi illis ipsis literis ac syllabis in scriptura expressa non sunt, tamen cum sententia scripturae plane congruunt nec solum res easdem verissime explicant, sed etiam ad phrasin ac formam loquendi in scriptura usitatam proxime accedunt, vt quia in scriptura Deus dicitur ὁ ἦν παρὰ τὸ εἶναι, οὐσία inde nominata est, sicut et 20 nomen θεός, quod nulli creaturae communicari voluit Deus, nomen est essentiae. Factum enim est ab θεῷ, quod „esse“ significat, vt hac ipsa appellatione ostendatur Deum esse vnam, simplicissimam aeternamque et immensam essentiam, a qua caetera omnia, quae sunt, esse suum [B 1v:] habeant. Trinitatis appellatio ex illustri patefactione trium personarum in baptismo Christi 25 et ex formula institutionis nostri baptismi sumpta est et cum illustri Iohannis Apostoli dicto congruit: „Tres sunt, qui testimonium dicunt in coelo: Pater, Verbum et Spiritus sanctus et hi tres unum sunt.“³⁴ Quod autem „personam“ latini, id veteres graeci ὑπόστασιν nominarunt, qua voce Paulus usus est, cum Filium nominat χαρακτήρα τῆς ὑπόστασεως τοῦ πατρὸς. Ὄμοούσιον ex 30 aequipollentibus dictis scripturae sumptum est, ut cum Iohan. 5 Christus di-

²⁸ Ps 66,7f.

²⁹ Ps 2,7.

³⁰ Prov 30,4.

³¹ Ps 110,1.

³² Dan 9,19.

³³ Hos 1,7.

³⁴ I Joh 5,7f, das sog. „Comma Johanneum“, von Erasmus in der Erstauflage seiner Textausgabe des Neuen Testaments (1516) fortgelassen und erst in der dritten Auflage wieder eingefügt. Vgl. hierzu: Cornelis Augustijn, Art. Desiderius Erasmus, in: TRE 10 (1982), 10.